

*Pozdravni govor mons. dr. sc. Ivana Šaška,
rektora Hrvatskog katoličkog sveučilišta
na Konferenciji:*

**„Ideja katoličkoga sveučilišta:
perspektive za Hrvatsku i Europu“**

*na Hrvatskome katoličkom sveučilištu
Sjedište HKS-a (Zagreb, Ilica 242), u srijedu, 2. lipnja 2010., u 10 sati*

Drago mi je što mogu pozdraviti sve vas koji ste se odlučili odvojiti malo vremena, da bismo zajednički razmišljali o važnoj temi suvremenoga društva, u kontekstu pokretanja Studija povijesti na Hrvatskome katoličkom sveučilištu i to dan prije 3. lipnja – Dana Hrvatskoga katoličkog sveučilišta. Od srca pozdravljam nadbiskupa zagrebačkoga, kardinala Josipa Bozanića, našega velikoga kancelara, apostolskoga nuncija u Republici Hrvatskoj, preuzvišenoga gospodina Maria Roberta Cassarija, ekscelencije veleposlanike, subraču svećenike, cijenjene profesore relatore (profesora dr. Ivu Banca i prof. dr. Željka Tanjića), a na osobit način našega dragog gosta s Oksfordskoga sveučilišta, profesora Iana Kera.

I am pleased to welcome You, Professor Ker, and to offer You a cordial greeting on the occasion of the Conference that is called to reflect on themes pertaining to the idea of Catholic University. I thank You for Your coming to Zagreb, for being our guest and for taking a look at the cradle of the Croatian Catholic University.

Zacijelo je velik broj autora iz prošlosti koji su mogli biti polazište za govor o sveučilištu, o njegovu poslanju i o perspektivama. Sjetimo se samo suvremenika von Humboldta, zatim Ortege y Gasset, Maritaina, Jaspersa, Guardinija... Ipak, sluga Božji kardinal John Henry Newman (1801.-1890.) ima posebno značenje, osobito s gledišta novije povijesti Katoličke Crkve u tome području.

Pozvali smo k nama jednu od najmjerodavnijih osoba u svijetu da nam progovori ne samo o njegovu djelu *The Idea of a University*, koje je skup predavanja najprije naslovljenih *The Scope and Nature of University Education*, nego i o utjecaju koji je ostao živjeti sve do naših dana tako živo da se u apostolskoj konstituciji o katoličkim sveučilištima *Ex corde Ecclesiae*, osim samih prepoznatljivih ideja, nalaze čak tri njegova navoda.

Premda se to danas prilično zanemaruje – a što nipošto ne umanjuje istinitost i izazovnost – za Newmana je jedno od najvažnijih poslanja sveučilišta – odgoj, ali u smislu poučavanja cjelovitoga znanja. Sveučilište je ustanova koja studente vodi prema onome što Newman zove „savršenost inteligencije“, očito u izvornome značenju te riječi (*intus legere*), sve do mjere da su ljudi tako obrazovani i u stanovitome smislu oblikovani da se u bilo kojemu ozračju osjete 'kao kod kuće'.

Radi se dakle o usvajanju pogleda na zbilju koji uvodi u njenu srž, do mjere da se lako razotkriju prividi, prijevare, zbrkanost te da se isključi nevažno.

Tako odgojen i obrazovan čovjek, koji uspijeva živjeti u raznim okolnostima svoju vlastitost, nije netko komu je svejedno gdje se nalazio i kako živio, nego netko tko nosi jasnoću uvida u kojoj se ne boji drugih mišljenja, a još manje širine znanja. Štoviše, raduje mu se.

Za Newmana cilj sveučilišta nije rađanje novih genija, političkih vođa ili tazv. 'besmrtnih veličina' - mada će se pojaviti ljudi s velikim sposobnostima - nego odgajati zrele ljude, sveučilišno zrele, koji se odlikuju slobodom, umjerenošću, mirom i mudrošću. U tome pristupu niti jedan utilitarizam nije dobrodošao. Takav odgoj on naziva 'slobodarskim', kao suprotnost servilizmu, a na tragu artes liberales, gajeći znanje kao zasebnu vrijednost.

U njegovo su doba, pod snažnim utjecajem filozofskoga pragmatizma, te ideje bile teško prihvatljive. Je li danas drukčije i što nam kardinal Newman, nadamo se uskoro blaženik, ima reći u vremenu kada se osjeća slična poteškoća u odnosu na odgoj i obrazovanje? Zar ne osjećamo potrebu za cjelovitom životnom metodom koja bi uspjela bolje prosuđivati danosti, svoditi ih na načela, stvarati prihvatljive oblike, prevoditi ih u plodonosne međuljudske odnose? Koliko god u suvremenoj kulturi bježali od problema smisla, on nas dohvaća i postavlja nova pitanja.

I danas se očito radi o traženju novih putova sveučilišnoga sustava, ali kao da se radi ili o autoreferentnosti i stanovitoj sveučilišnoj samodostatnosti ili instrumentalizaciji; kao da sveučilište nije prostor odgajanja za cum-prehensio, za sveobuhvatnost koja oblikuje i učvršćuje smisao koji čovjek slobodno prihvaća u susretu s istinom. Svjesni smo nove vrste pragmatizma, zvanoga drukčijim imenima, kao što su profesionalna

osposobljenost, tržišna kompetitivnost i sl., ali osjećamo da nedostaje obzor, ono što podrazumijeva ime universitas (cjelina koja ima svoju smislenost) i što se ne može shvatiti u količinskome smislu. To je – kako govori Kardinal – filozofski habitus.

Njegovo nastojanje da svakoj disciplini da vlastito mjesto, a da pritom niti jedna vlastitost ne izgubi odnos prema cjelovitosti; dakle, ne izolirano – i danas privlači. Kako je napisao ovdje prisutan prof. Ker, draga mu je bila slika kruga kao međuzavisnosti disciplina, u smislu njihove ne-jednakosti, ali kao raznolikosti, dajući važnost etici i teologiji koje mogu promicati uključivanje mnoštva različitih disciplina.

Na kraju valja reći da otvorenost takvomu znanju nije neutralna, ali nije odmah nužno ni kršćanska. Newmanu je stalo do čovjeka, a ne do apstraktne ideje sveučilišta. On želi pokazati posljedice kulture na pojedince, na osobe, u odnosu prema drugima, prema svijetu i prema vlastitoj savjesti. Ta pitanja ne mogu biti neutralna. Čini mi se da je velika poteškoća suvremenoga sveučilišnog djelovanja privid i varka neutralnosti. Jer u kontekstu susreta koji je rođen iz zanimanja, iz znatiželje, iz iskoračaja prema drugima, iz težnje za spoznajom, nema neutralnosti. Sveučilište uz sebe nužno veže vrijednosti i promiče ih. Sveučilište jest i sustav življenja. Katolička je Crkva, u brizi za čovjeka, otvorena istini i nudeći kršćanske vrijednosti, vjekovima toga svjesna, bez obzira koliko uspijevala u ostvarivanju svoga poslanja. U Hrvatskoj je Crkva to činila i unutar i izvan formaliziranoga obrazovnoga sustava, što je danas vidljivo u svim kulturološkim slojevima.

Željeli bismo da studiranje na našem sveučilištu studenticama i studentima pomogne živjeti radost spoznaje i smisla. Zbog toga pozivam ponajprije kandidate za naš Studij povijesti da prepoznaju i razvijaju te vrijednosti, a svima vama koji osjećate potrebu, štoviše poziv Crkve da bude snažnije prisutna u hrvatskome sveučilišnom sustavu, da pratite naše početne korake i da podupirete Hrvatsko katoličko sveučilište.

Geslo na kardinalskome grbu Sluge Božjega Johna Henrya Newmana glasi: Cor ad cor loquitur. Srce govori srcu. Ta Augustinova rečenica koju je kasnije preuzeo sv. Franjo Saleški neka bude nadahnuće i za ovaj naš susret, za koji još jedanput zahvaljujem.